

NAUJIENOS

Library of Congress
Periodicals Division
Washington, D. C. 20540

SU LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS UŽ TAUTOS LAISVĘ

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

The First and Greatest
Lithuanian Daily in America
NAUJIENOS
The Lithuanian Daily News
Published by The Lithuanian News Publishing Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608
Haymarket 1-6100
Over One Million Lithuanians
in The United States

VOL. LXVIII

Price 25c

Chicago, Ill. — Penktadienis, Friday, May 15, 1981

Nr. 96

KUBA IR VĖL GABENA GINKLUS I SALVADORĄ

POPIEŽIUS PRITARIA JAV POLITIKAI SALVADORE

KELEIVINIS SOVIETŲ LĖKTUVAS BANDE SLAPTAI ISVEŽTI IS AMERIKOS VOGTOS ELEKTRONIKOS

WASHINGTON, D.C. — Po šė, kad neišvežtu uždraustas išvežti elektronines mašinas. Sovietų lėktuvo kapitonas atsisakė atiduoti reikalaujamas prekes. Rusai tvirtina, kad lėktuve nėra jokių prekių, kurios neturėtų leidimo išvežti. Pasienio sargai pareikalavo parodyti leidimą ir prekes. Sovietų lėktuvo vadovybė atsisakė tai padaryti. Pareiškė, jog tai yra labai didelis nepasitikėjimas.

Amerikiečiai pranešė Sovietų kapitonui, kad lėktuvą neišvežs, kol amerikiečiai nepatikrins. Ginčas įkaito, o tada 35 amerikiečiai rusams pranešė, kad dabar jie iškrės ne tik tai leidimo neturincias dėzes, bet ir visą lėktuvą. Rusai kapitonas ir igulos nariai labai griežtai protestavo, bet visi privalejo išeiti iš lėktuvo, o amerikiečiai jį gerai iškrėtė. Šis įvykis labai nepatiko Maskvai. Rusai paskelbė, kad amerikiečiai įsiveržė į Sovietų lėktuvą, sugadino vairavimo mašiną ir pavogė rusams priklausančias prekes.

Amerikiečiai išsivežė kelias elektronines mašinas, kurių gaisai neturėjo teisės išvežti. Jos buvo vogtos, ir vežamos be leidimo. Šis konfliktas su rusais taip lengvai nesibaigs. Jis turės įtakos į tolimesnį susisiekimą.

Niu Jorkan buvo atgabentas dr. A. Sacharovo filmas, padarytas kovo 24 d. jo bule Gorkyje. Keturias neįsiaiškintas filmo juostelės pavyko slapta išgabenti iš Sovietų Sąjungos. Šiuo filmu Sacharovas ragina laisvojo pasaulio mokslininkus boikotuoti Sovietų Sąjungos mokslines konferencijas, imtis kitų priemonių, kurios Sovietų Sąjungoje užbaigtų politinę spaudą. Jis taipgi nusiskundžia, kad KGB agentai iš jo atėmė rankraščius, žurnalus ir netgi užrašų knygetes su jų ištraukomis.

Pats nemalonias dalykas praeitą trečiądienį įvyko Dulles aerodrome. Sovietų lėktuvų vadovybė neprisiėmė susitarimų ir priimtų tarptautinių taisyklių. Sovietų trafiko administratoriai privalejo neimti leidimų neturinciu elektroninių mašinų. Atsakingiems Sovietų transporto pareigūnams buvo priminta, kad be leidimo elektronikos mašinų negalima išvežti. Sovietų pareigūnai nekreipė dėmesio į įspėjimus, bet slapta įgabeno išvežti uždraustas mašinas.

Prie Sovietų keleivinio lėktuvo Washingtono aerodroman atvyko pasienio sargai ir papra-

Sekretorius Haig tvirtina, kad Kubos diktatorius F. Castro, kurį laiką sustabdes ginklų siuntimą į kaimynines valstybes, nuo balandžio pabaigos lėktuvais ir vėl gabena ginklus į N.karagvą ir maištininkų užimtas Salvadoro apylinkes. Kitus ginklus gabena į Gvatemalą ir nunesa juos į Salvadorą.

POPIEŽIUS, PO 4 VAL. OPERACIJOS, RAMIAI KVĖPUOJA IR ILSISI

KĖSINOSI PRIEŠ POPIEŽIAUS GYVYBĘ IS KALĖJIMO PABEGES TIKYBINIS TURKAS FANATIKAS

ROMA, Italija. — Popiežius Jonas Paulius II, trim kulkomis sužeistas tarp Romos pašto įstaigos ir bazilikos, buvo nugabentas į geriausią Romos ligoninę, sukvesti gydytojai specialistai ir pradėta skauda operacija.

Pradžioje gydytojai nustatė, kad teroristo kulkos nesužalojo gyvybinių popiežiaus organų. Viena kulkula buvo įsmigusi į petį, antroji buvo įsmigusi į krūtį, o trečioji — į vidurį. Operacija tęsėsi ištisas keturias valandas.

Gydytojams pavyko surasti visas tris kulkas, jas ištraukti ir susiuti sužalotus vidurius.

Po operacijos popiežiaus temperatūra buvo truputį pakilusi, bet mažai. Gydytojai labai patenkinti operacija. Popiežius lengvai kvėpuoja ir ramiai ilsisi.

Popiežius vėliau teiravosi, kas ir kuriais sumetimais norėjo jį nušauti. Jam buvo pasakyta, kad prieš jį kėsinosi turkas, tikybinis fanatikas. Jis už žurnalisto nužudymą turkų buvo suimtas, padėtas į kalėjimą. Jam buvo ruošama byla, bet jis buvo kitų fanatikų mahometonų išlaisvintas iš kalėjimo, slapstėsi ir pabėgo į užsienį. Savo viešbučio kambaryje jis palikęs raštą, kuriame sako, kad jis nušovė popiežių už bendradarbiavimą su amerikiečiais ir rusais, norinciais išnaikinti musulmonus. Jis prisimena kryžiaus karus ir musulmonams padarytas skriaudas. Turkų valdžia suimtajį norėtų gauti ir teisti.

— Gallupo Tyrinėjimų Instituto duomenimis trys iš keturių amerikiečių pritaria prez. Reagano ekonominei programai. Devyni iš dešimties sako, kad dabartinė ekonominė politika nuvestų į dides problemas.

JAV RIMTAI ISPEJO KREMLIU

BRUSELIS, Belgija. — Nebandykite vartoti jėgos laisvoms tautoms ir nepriklausomoms valstybėms užimti, — vakar Belgijos sostinėje pareiškė JAV krašto apsaugos sekretorius Caspar W. Weinberger. — Jau praėjo tie laikai, kada Sovietų Sąjunga galėjo grobi nepriklausomas valstybes, nesitiekėdama jokio atsakymo iš Vakarų.

JAV krašto apsaugos sekretorius, pasitaręs su suvažiavusiais šiaurės Atlanto Sąjungos valstybių krašto apsaugos ministrų ir gaus tikslas žinias apie Sovietų karų vadovybės, jų koncentravimą centro ir pietų Europos valstybių pakraščiuose, rimtai įspėjo Kremlių.

Visi Belgijon suvažiavę karų ministrai prizadėjo padėti JAV apvaldyti rusus, jeigu jie bandytų prasiiveržti į Artimuosius Rytus ir prieti prie naftos versmų.

— Kaip rusai reaguos į tokį nutarimą? — paklausė laikraštinių. Sekretorius Weinberger nežino, bet geriausia, jeigu rusai suprastų, kad vienpusiškų jų veiksmų nebus palikti be atsakymo.

DUOS PREZIDENTUI DAUGIAU GALIOS

WASHINGTON, D.C. — Senato užsienio reikalų komitetas, vadovaujamas senatoriaus Ch. Percy, ketvirtadienį svarstė pasiūlymą duoti prezidentui Reaganui daugiau galios Afrikos reikalams spręsti.

Dabartinu metu Kongresas yra pravedęs įstatymą, draudžiantį prezidentui teikti paramą Angolos gyventojams, kovojantiems už krašto nepriklausomybę. Už galios davimą pasisakė 10 posėdyje dalyvavusių komiteto narių, tuo tarpu prieš pasisakė tik penki.

Iki šio metu JAV nesikišo į Angolos vyriausybės reikalus. Valdžią pagrobė komunistai, gavę Kuboje apmokytus karius ir

PANEIGTI GANDAI APIE AMERIKOS PASIŪLYMĄ LIKVIDUOTI KRIZEI

PREMIERAS BEGINAS TVIRTINA, KAD SIRIJA RUOSIASI PULTI IZRAELI

JERUZALĖ. — Amerikos prezidento specialus atstovas Philip C. Habib, palaikydamas asmenišką ryšį važinėjimu tarp Jeruzalės, Damasko ir Beiruto, daro pastangas likviduoti susidariusią Izraelio ir Sirijos krizę. Savo kelionių rezultatų jis neskelbia. Krizė kilo, kai Sirijos kariuomenės daliniais Libane buvo atvežtos Sovietų gamybos priešlėktuvinės raketos, Amerikos žinomos SAM yardu.

Pastaruoju metu buvo paskelbta neoficiali žinia, kad atstovas Philip C. Habib pasiūlė Sirijos prezidentui Amerikos sąlygas susidariusiai krizei likviduoti. Pagrindine sąlyga laikoma, kad Sirija atšaukia iš Libano visas priešlėktuvinės raketų, gi Izraelis suspenduoja žvalgybos ir kovos lėktuvų, naudojamus prieš palestiniečių partizanų stovyklas bei įsitvirtinimus ir pozicijas. Be to, Sirija atitraukia savo dalinius nuo Sannin kalnų srities, esančios šiaurės rytuose nuo Beiruto, ir krikščionių falangistų milicija pasitraukia iš Zahles miesto bei apylinkių, esančių prie Sirijos pasienio Bekaa slėnyje. Šias sritis užima Libano kariuomenė, dalinai.

Philip C. Habib, pasimatus su Libano prezidentu Elias Sarkis ir su juo kalbėjęs dvi ir pusę valandos, korespondentams pareiškė: — Aš nieko jums neturiu pasakyti. Jis taip pat nepatvirtino, nei paneigė minimo Amerikos pasiūlymo.

Tačiau Izraelio premjeras M. Begin pareiškė, kad tokio Amerikos pasiūlymo visai nėra ir visą informaciją apie tai yra klaidinanti. Izraelis ir toliau laikosi savo pozicijos, kad SAM baterijos turi būti iš Libano išvežtos, o Izraelio lėktuvai ir toliau palieka sau teisę skraidyti šio krašto erdvėje. Sirija ruošiasi karui su Izraeliu: ji siunčia vis daugiau kariuomenės ir daugiau SAM baterijų. Bet gi Beginas tikisi, kad šiame konflikte bus rastos taikingos išeitys.

Ketvirtadienį radijas pranešė, kad SAM sviedinys numušė Izraelio lėktuvą virš Libano teritorijos. JAV atstovas Philip C. Habib išskubėjo iš Damasko į Jeruzalę.

— Buves viceprezidentas Walter Mondale ir buves senatorius James Gierson įsteigė advokatų organizaciją kovoti su prezidento Reagano projektu panaikinti Legal Service korporaciją.

— Ketvirtadienį aukso uncija kainavo \$182.

— Rusijos atvežtus tankus. Kubiečiai išnaikino opoziciją, bet krašto nenumalšino. Visą laiką pačioje Angoloje ejo kovos.

Prezidentas norėtų padėti Angolos demokratams paimti vyriausybę. Tada būtų apsaugota Namibija ir Rodezija.

POPIEŽIUS GAUNA ŠILTAS UŽUOJAUTAS

WASHINGTON, D.C. — Iš viso pasaulio Vatikano kancelarija gavo labai daug užuojautos telegramų.

Washingtono buvęs kardinolas Caseroli, patyręs apie popiežiaus nelaimę, tuojau rengėsi išvažiuoti į Romą. Jis turėjo progos išsitariti su prez. Reaganu apie pasikėsinimą prieš jį patį. Kardinolas Caseroli paėmė prezidento asmenišką laišką popiežiui. Jis ragino popiežių nenusiminti, linkėjo sveikatos ir kantrybės.

Be prezidento Reagano, popiežius gavo labai šiltą užuojautą iš Lenkijos vyriausybės. Visi vyriausybės nariai labai pasipiktinę pasikėsinotojo veiksmais ir silpna popiežiaus apsauga.

Popiežius gavo labai daug užuojautų iš Vokietijos, Prancūzijos, Anglijos, JAV, Kanados, Pietų Amerikos, Afrikos ir Azijos.

NAUJA BYLA KOLABORANTUI

JACKSONVILLE, N.C. (AP) — Kariškas teismas vasario mėnesį rado kaltu Maring pfc. Robert R. Garwood kolaboravimu su priešų Vietnamo kare. Nuosprendį jis apeliavo ir dabar yra psichiatrio priežiūroje. Tačiau 8 metų mergaitės tėvai iškėlė jam teisme bylą už jos panaudojimą neįprastam lytiniam aktui ir pasikėsinimą išprievartauti.

Michael J. Gallen Jr. šeima lapo draugiška mariniui, išbūgusiam Vietname 14 metų. Praeitų metų rugpjūčio 7 d. jis savo mašiną nuvežė jam labai draugišką mergaitę į krautuvę ir nuėmė pirkto ledų, o vėliau nežmoniskai su ja elgėsi ir norėjo išprievartauti. Gydytojas ir liudininkai mergaitės kaltinimą patvirtino. Ji teisia Jury teismas iš 8 vyrų ir 4 moterų.

Garwood kaltę paneigė ir pareiškė, kad jis minimą dieną nurodomoje vietoje nebuvo, tačiau liudininkai jį ten matė.

PAKELTA ELEKTROS KAINA

CHICAGO, Illinois. — Federalinės valdžios leidimu Commonwealth Edison bendrovė vasaros sezonui pakėlė 20 nuošimčių elektros kainą. Vidutinis namų savininkas, mokėjęs virš 32 dolerių, turės mokėti virš \$39.

Daugiausia elektros sunaudoja šaldytuvai nevalytai filtrais. Juos reikia valyti kas 30 ar 60 dienų. Oro šaldytuvus (vėsintuvus) naudėja du trečdaliai šeimų.

— Praeitą antradienį Lenkijos teismas pripažino lenkų ūkininkų unijas.

BALFo 76-ojo skyriaus, Detroit, 1981 m. valdyba ir nariai. Iš kairės į dešinę sėdi sekretorius ir kasininkas Vladas Stasukas, narė Viktorija Staskevičienė, Sv. Antano parapijos klebonas kun. Alfonsas Babonas — vicepirm., narys Antanas Grinius, revizijos komisijos narys Antanas Sukauskas. Sekančioje eilėje: finansų sekretorius Česys Šadeika, skyriaus pirmininkas Alfonsas Juška, narys Antanas Norus, parengimo vadovė Ona Šadeikienė, narė Irena Laurinavičienė, valdybos narė Česlova Plūrienė, vicepirm. Lidiya Mingėlienė, narė Bronė Sukauskienė, narė Elena Jušienė ir narys Vincas Tamošūnas. (Trūksta vicepirm. Romo Macionio, valdybos nario Kazimiero Sragausko, Antaninos Jonynienės, revizijos komisijos nario Antano Vaitėno ir BALFo direktorių: Rožės Ražauskienės bei Jurgio Mikėlos). (K. Sragausko nuotrauka)

KALENDORĖLIS

Gegužės 15: Sofija, Jonas Saliotis, Daina, Nortautas.
Saulė teka 5:32, leidžiasi 8:03.
Oras šiltesnis, protarpiais li.

K. KARALIS

Clevelando Lietuvių Namai ir Lietuvių Amerikos Piliečių Klubas

Lietuvių naujieji namai Clevelande buvo atidaryti 1973 metais rugpjūčio mėn. 19 d. Namų adresas — 877 East 185 Street, Clev. OH. 44119.

Pastatas iš oro ir iš vidaus puošniai atrodo. Pirmame aukšte yra Lietuvių klubo baras, "Gintaro" restoranas, virtuvė, rastinė ir išnuomos patalpos verslo įstaigoms. Antrame aukšte didžioji salė su scena, baru, virtuve ir kt. Apačioje didelė salė parengimams, Čiurlonio ansamblio kambariai, direktoriaus posėdžių kambarys, jaunimo ir organizacijų posėdžių kambariai.

Šiuose namuose nepertraukiamai vyksta šokių ir sporto mėgėjų veikla. Sunku išsivaizduoti kas būtų jeigu mes tų namų neturėtume. 1971 met. gaisrai sunaikinus senuosius lietuvių namus Superior gatvėje, naujoji lietuvių bendrovė pasivadins "Lithuanian Village, Inc." — emėsi darbo organizuoti naujų namų statybą, bet jau kitoje vietoje, nes senoji vieta su visu rajonu perėjo kitokios spalvos gyventojas. Tuo kūrmosi metu L. N. bendrovei vadovavo šie asmenys: J. Stempušis — pirm., Z. Dučmanas, St. Mačys, L. Staškūnas, J. Malskis, J. Svaras, V. Vinclovas, John Apanovich, Pr. Stempušis, Ernest Samas, R. Kudukis ir St. Lukas.

Naujų namų idėją lietuviams stipriai rėmė, nes reikalingas buvo visiems aiškus, kad ir "namai pragari, be namų negerai". Pradinį namams statyti kapitalą sudarė: gauta suma už apdraudimą sudegusio pastato, Lietuvių klubo įnašas už nupirktas namų akcijas ir paskola, parduoto (anksčiau nupirkto) pastato pelnas ir banko paskola. Direktoriai stipriai išvystė akcijų platintojų vėją. Per porą metų buvo parduota apie 7500 akcijų, kuomet nupirko netoli 800 asmenų ir 26 organizacijos. Akcijų kainą pradžioje buvo \$25, vėliau — \$27.

Stambiausi akcininkai buvo šie: Lietuvių klubas — 375 akc., R. Zebzdauskas — 370 akc., Čiurlonio ansamblis — virš 300 akc. Taip pat visa eilė stambesnių akcininkų kaip daktarų, verslininkų ir t. t. Iš viso akcijų buvo nupirktas, kaip vėliausia L. N. bendrovės apyskaita rodo, už \$192,105. Namų pastatymas, įrengimas ir žemės sklypas, apvaliai imant, kainavo \$400,000. Šiuos namus valdo Lietuvių Namų b-vė kartu su Lietuvių Amerikos piliečių klubu. Šios abi institucijos, nors ir turi atskirus istatus (charterius) ir atskaitomybę veda atskirai, yra stipriai ryšiai susijusios nuo anų senų laikų (1912 m.) ir yra neatskiriami partneriai iki šiandien.

L. N. akcininkų susirinkimas išrenka 12 direktorių abiems daliniams administruoti. Pilnateisiai klubo nariai gali dalyvauti akcininkų susirinkime ir būti renkama į direktorius. O pilnateisio klubo narys yra tas, kuris turi nors vieną akciją L. N. b-vės. Tie klubo nariai kurie neturi b-vės akcijų neturi ir balso nei L. N. nei klubo reikaluose. Jie tik turi privilegiją lankytis klubo barą, restoraną ir kitokius klubo nariams parengimus. Klubo nariais gali būti ir ne lietuviai. L. N. b-vės akcijos parduodamos tik lietuviams arba lietuvių kilmės asmenims.

Už dviejų metų bus minimas dešimtmėtis nuo naujų lietuvių namų atidarymo. Todėl, verta pažvelgti į namų ir klubo ekonominį stovį, administravimą ir kt. Pirmaisiais keleriais metais (iki 1977) namų eksploatacija duodavo nuostolius ir tik vėliau nežymiai pagerėjo.

1980 metų pajamų — išlaidų apyskaita rodo, kad gauta pajamų iš nuomų, parengimų ir kt. \$172,992; išlaidų turėjo \$167,684. Liko \$5308. Didžiąją išlaidų dalį sudaro algos, % už paskolą, amortizacija ir kt. eksploatacijos išlaidos. Pilną L. N. turtingumo stovį parodo balansas

1980 m. gruodžio mėn. 31 d.:
Akyvas — Pinigai, indėliai, debitorai... \$46,578. —
Žemė, pastatas, įrengimai ir kt... \$312,936.

Iš viso \$359,514.

Pasyvas — B-vės įsipareigojimai:

Banko paskola... \$171,693.
Trumpalaikės skolos \$7588.
Akcijų kapitalas... \$192,105.

Iš viso \$371,386.

Deficitas — \$11,872.

Savaimė aišku, kad deficitas mažėtų, jei namų eksploatacija būtų metus su pelnu. Pav. 1979 metų deficitą — \$17,180 sumažino 1980 m. gautas pelnas.

Potencialus L. N. b-vės finansinis šaltinis yra Lietuvių Amerikos Piliečių Klubas. Klubas daro du tris kartus didesnes apyvartas už L. N. Jeigu klubas sėkmingai veikia, tai jis gali paremti ir namus, kaip pav., mokesčiams aukštesnę nuomą už klubo naudojamas patalpas ar didesnę dalį eksploatacijos išlaidų mokėdamas.

Dabar pažiūrėkime koks yra klubo finansinis stovis į kurį deda daug vilčių L. N. Per 1980 apyskaitinius metus Lietuvių Klubas turėjo:

Pajamų... \$333,563.

Išlaidų... \$334,598.

Nuostolis... \$1,035.

Klubas turtingumas (pinigai, inventorių, L. N. b-vės akcijos, debitorai ir kt.), atmetus apmokėtinas sąskaitas ir kitas išlaidas, yra \$113,460.

Lietuvių Klubas, pagal valdžios registraciją, yra ne pelno siekianti organizacija. Tačiau, jeigu pelno turėtų, visada ji galima būtų realizuoti turto įgijimu, L. N. finansinė parama ar panašiai.

Idomu pasekti korespondencijas laikraščiuose apie Lietuvių namus iš kitų Amerikos vietų. Pavyzdžiui, Toronto lietuvių namai baigia išmokėti skolas, išperka namų paskolas laktus, veikia su pelnu ir yra gerame stovyje. Chicago ir L. Angeles Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos nesenai įsigyti namai verčiasi su pelnu ir beveik be skolų arba baigia išmokėti. Chicago turo įsigiję vertingą žemės sklypą užmiestyje.

(Bus daugiau)

Pastaba: Chicagoje Lietuvių Namai veikia kaip atskiras vietas ir nepriklauso Lietuvių Tautinei Sąj. N. R.

Alena Devenienė

JONAS KUTRA

VISUOMENININKĖ ALENA DEVENIENĖ

Jos gyvenimas ir veikla

(Tęsinys)

1946 m. atvyko į JAV-es dr. K. Grinius su šeima. A. D. organizavo jo iškilmingą sutikimą (dalyvavo 800 žmonių). Buvo suaukta spaudos konferencija. 1947 m. susirinkę Vašingtono Europos valstiečių partijų vadai — S. Mikolajczyk, G. M. Dimitrov, Nagy ir kt. nutarė atsteigti Žaliąją Internacionalą, pavadindami jį Tarpautine Valstiečių Sąjunga. Lietuvai atstovavo nuo pat įsikurimo Liet. Valst. Liaudininkų Sąjunga. A. D. buvo išrinkta žal. Internacionalo atstove, o vėliau vicepirmininke. Žal. Internacionalo darbai dažnai siūsdavo memorandumus State Departmentui, informuodamas apie atstovaujamų kraštų padėtį. Henr. Blazas buvo žal. Internacionali leidžiamo biuletenio redaktorius.

Kaip žinia, VLIKas tuo metu veikė Vokietijoje. A. Devenienei buvo pasiūlyta užimti Vyk. Komiteto pirmininkės vietą — vykdyti ir vadovauti visiems VLIKo darbams. Sutiko su šiuo pasiūlymu ir, atsisakdama nuo savo šeimos,

1955-7 m. išgyveno Rentlingene — Vokietijoje. Jai vadovaujant, buvo įregistruota Vokietijoje "Elta". Dalyvavo liaudininkų kongrese Paryžiuje, Haagos kongrese, kur buvo svarstomi Europos rinkos reikalai, lankėsi Italijoje, Švedijoje. Lygino tarp grupinius nesutarimus (tautinkai tuometu VLIKui nepriklausė). Teko saugotis ir nuo priešių, nes buvo išvogta VLIKo kartoteka.

Be A. D. į vykd. Komitetą įėjo M. Geležinis — vicepirmininkas, J. Karvelis — užs. reikalų, V. Gilyš finansų. VLIKo pirmininku buvo J. Matulionis. Su jais teko bendrai dirbti ir visas iškilusias problemas spręsti. Po dviejų metų A. D. pasitraukė iš Vyk. Komiteto ir grįžo atgal pas savo šeimą.

Abu Deveniai aktyviai įsijungė į visų šiame krašte veikiančių centr. organizacijų: VLIKo, ALTO, SLA, Sandaros, Tėvynės Myletojų ir kt. veiklą. Abu dalyvaudavo jų suvažiavimuose, kongresuose, aktyviai pasireikšdavo, svarstant įvairius klausimus. Buvo renkami į valdybą.

Dar vienas kultūrinis įnašas

Birutės Kemežaitės poezijos knygai "Nebijok žaibų, nei vėtrų" išleisti susidaręs komitetas jau pradėjo darbą. Šių metų gegužės mėn. 4 d. autorės bute įvyko pirmasis posėdis, kurio metu buvo išrinkta valdyba: pirmininke Z. Juskevičienė, sekretoriumi — J. Jobubka ir židninku — J. Kavaliauskas. Komiteto nariais liko: S. Petersonienė, K. Radvila, dr. J. Briedis, dr. J. Kižys, J. Tijiūnas, S. Šmaizienė, J. Bagdžius, J. Vaitėnas ir G. Kulikauskienė. Midland Savings & Loan Ass'n, 2657 W. Lithuanian Plaza Ct. Chicago Ill., tos poezijos išleidimui yra atidaryta sąskaita 3637-2.

Birutė Kemežaitė išėmė iš lietuvių jau yra žinoma kaip solistė išleidusi dvi dainų ir oparijų plokšteles, kaip rašytoja — savo romanu "Sudiev! Aš einu..."; kaip publicistė — savo straipsniais ir eilėrašiais spausdintais periodinėje spaudoje.

Šiame eilėraščių rinkinyje, autorė skaitytojams patiekia staigmeną (visiškai naują) dar nei vieno lietuvių poeto neišbandytą žmogaus buities laikinumo ir likimo tematiką. Tai gilus psichologinis žvilgsnis į žmogiskųjų

aprašų mirtingumo tragediją ir nemirtingosios sielos esmę, įreminimą poetinėje formoje. Jai gu lig šiol poetai pasitenkino tik vienu kitu apie mirtį paviršutinišku eilėraščiu, tai Kemežaitė, tragiškai žmogaus gyvenimo baigmei apmąstyti, duoda net atskirą skyrių.

Leidžiamoji poezijos knyga "Nebijok žaibų, nei vėtrų" turės keturis eilėraščių skyrius. Eilėraščiai klasikinio eilavimo, knygos apimtis — tarp 132-124 puslapių. Šiuo metu jau sparčiai yra renkamos aukos ir netrukus Kemežaitės eilėraščiai pasieks skaitytojų knygos formoje.

Jonas Jokubka

SALVADORE NUMUSE JAV HELIKOPTERĮ

SAN SALVADORAS. — Kužbos partizanams, įsibrovusiems į Salvadorą, pirmadienį pavyko numušti vieną JAV malūnsparnį — UH1H. JAV davė Salvadoro kariams dešimt malūnsparnių, kuriuos jie naudojo kovai prieš įsibrovusius kubiečius ir kitų valstybių maištininkus.

Papildomas pranešimas sako, kad malūnsparnis buvo numuštas Cerro Buena Vista pašlaitėje, esančioje apie 20 mylių atstumu nuo sostinės. Toje pašlaitėje jau kelinta diena eina kovos, bet kareiviai nepajėgę įsibrovėlių iš ten išmūšti.

— Kompozitorius Irving Berlin, parašęs "God Bless America", New Yorke atšventė 92-ąjį gimtadienį.

— Stačias šers — gulom y žiuosi, gulom šers — stačias va žiuosi.

SANTA MONIKOJE

Išėjus dr. M. Deveniai į pensiją, Deveniai 1960 m. pearsikėlė iš Waterbury, Conn., gyventi į Kaliforniją, pasirinko Santa Moniką. Savo atsivežtas santuokas pradėjo investuoti į "real estate" — pirkė mažesnius ir didesnius namus. Jų prieteliai sprendavo, katras iš jų yra geresnis "biznierių". Atrodo, kad abiems netrūko šių gabumų. Konjunktūra buvo palanki, kainos augo, tad ir jų sutaupos gerokai pakilo.

Reikia, kaip sako amerikiečiai, duoti kreditą Deveniams, kad jie nesibijojo juodo darbo: daktaras ir vinį įkaldavo, o A. D. ir sienas padažydavo, nesigėdavo ir šluotos į rankas paimti. Žodžiu, abu buvo rūpestingi, darbštūs "gaspadoriai". (Bus daugiau)

MEET THE CHALLENGE!

SERVE WITH PRIDE IN THE NATIONAL GUARD

NEBRANGIOS, BET VERTINGOS KNYGOS

● LITERATORA, lietuvių literatūros, meno ir mokslo 1954 m. metraštis. Jame yra vertingi, niekuomet nesensta, Vinco Krėvės, Igno Šlapelio, Vinco Maciūno, P. Joniko, V. Stankos, J. Raukščio, dr. Kazio Griniaus, taip pat K. Matusevičiaus ir V. Meilaus straipsniai bei studijos, iliustruotos nuotraukomis ir M. K. Čiurlonio, M. Šileikio, V. Kašubos, A. Rūkštelės ir A. Varno kūrybos paveikslais. 365 pusl. knyga kainuoja tik \$3.

● DAINŲ ŠVENTĖS LAUKUOSE, poetės, rašytojos ir tautinių šokių pirmūnės Juozės Vaičiūnienės atsiminimai apie dainų šventes bei jų istoriją ir eigą. Įdomi skaityti ir nedainuojantiems, gėrintis autorės puikiu stiliumi ir surinktais duomenimis bei užkulisiais. Studija yra 151 pusl., kainuoja \$2.

● VIENISO ŽMOGAUS GYVENIMAS, Antano Rūko aprašytas Juozo Adomaičio — Dėdės Šerno gyvenimas. Tai ne sausas gyvenimo bruožių aprašymas, bet tikslu to laikotarpio buities literatūrinė studija, suskirstyta skirsneliais. Ta 206 puslapių knyga parduodama tik už \$2.

● LIETUVISKASIS PAMARYS, Henriko Tomo-Tamašausko įdomiai parašyta studija apie Rytprūsius, remiantis Pakalnės ir Labguvos apskrįčių duomenimis. Aprašymai įdomūs kiekvienam lietuviui. Leidinyje iliustruotos nuotraukomis, pabaigoje duodama vitovardžių pavadinimai ir jų vertiniai į vokiečių kalbą. Labai naudingoje 335 pusl. knygoje yra Rytprūsių žemėlapis. Kaina \$6.

● KĄ LAUMĖS LĖMĖ, rašytojos Petronėlės Orintaitės atsiminimai ir mintys apie asmenis ir vietas šėprik Lietuvoje ir pirmaisiais bolševikų okupacijos metais. Knyga turi 234 puslapius, bet kainuoja tik \$3.

● JULIUS JANONIS, poetas ir revoliucionierius, nesuprastas ir klaidingai interpretuojamas gyvenime ir politikoje; tik ne Jurgio Jašinsko knygoje apie Juliaus Janonio gyvenimą ir poeziją. Dabar būtų jį galima pavadinti kovotoju už žmogaus teisę. Knyga yra didelio formato, 265 puslapių, kainuoja \$6.

● SATYRINĖS NOVELĖS, M. Zoschenko kūryba, J. Valaitės vertimas. 200 pusl. knygoje yra 40 sąmojingų novelių. Kaina \$2.

Knygos gaunamos Naujienose, 1739 So. Halsted St., Chicago, IL 60608. Užsakant paštą, pridėti dolerių parafinimo išlaidoms.

3 — Naujienos, Chicago, 8, III. Friday, May 15, 1981

The danger of ignoring your dog's scratching

Your dog's constant scratching can lead to serious skin problems, needless suffering and expense. Get Veterinarian tested SULFODENE — a painless, clear liquid that stops frantic scratching. SULFODENE also treats sores, cuts, hot spots and eczema. It destroys special dog germs that home remedies can't kill. Get SULFODENE, America's No. 1 dog skin medication.

Read and follow label directions. © 1981 COMBE Inc.

SULFODENE DOG SKIN MEDICATION

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

MARIJA NOREIKIENĖ

2608 West 69th St., Chicago, Ill. 60629 ♦ Tel. 925-2787

Didelis pasirinkimas geros rūšies įvairių prekių.

MAISTAS IŠ EUROPOS SANDELIŲ

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Cosmos Parcels Express Corp.

MARQUETTE GIFT PARCELS SERVICE

2501 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629 ♦ Tel. 925-2737

V. VALANTINAS

JAY DRUGS VAISTINĖ

2759 W. 71st St., Chicago, Ill.

• ROPSTINGAI ĮPILDOMI RECEPTAI • FANNIE MAY SALDUMYNAI • KOSMETIKOS REIKMENYS

Atidara šokiadieniais nuo

9 val. ryto iki 10 val. vakaro.

Sekmadieniais nuo 9 val. ryto iki 8:30 val. vak.

D. KUHLMAN, B.S., Registruotas vaistinininkas

Tel. 476-2206

404 puslapių.

Kaina \$8.

Persiuntimas \$1.

NAUJIENOS

1739 S. Halsted St., Chicago, IL 60608

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

Published Daily Except Sunday by The Lithuanian News Pub. Co., Inc.

1739 So. Halsted Street, Chicago, IL 60608. Telephone 421-6108

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CHICAGO, ILLINOIS

As of January 1, 1980	pusel metų	\$22.00
Subscription Rates:	trims mėnesiams	\$15.00
	vienam mėnesiui	\$ 4.00
Chicago \$45.00 per year. \$24.00 per six months, \$12.00 per 3 months. In other USA localities \$40.00 per year. \$22.00 per six months, \$12.00 per three months. Canada \$45.00 per year; other countries \$48.00 per year.	Kanadoje:	
	metams	\$45.00
	pusel metų	\$24.00
	vienam mėnesiui	\$ 4.00
25 cents per copy	Užsieniuose:	
Už sausio pirmos dienos dienraščio kainos:	metams	\$48.00
	pusel metų	\$25.00
Chicago ir priemiestiuose:	Naujienuose eina kasdien, išskyrus sekmadienius.	
metams	\$45.00	
pusel metų	\$24.00	
trims mėnesiams	\$12.00	
vienam mėnesiui	\$5.00	
Kitose JAV vietose	Pinigus reikia siųsti pašto Moneta	
metams	\$40.00	
	Orderiu kartu su užsakymu	

NAUJIENŲ raštinė atdara kasdien, išskyrus sekmadienius, nuo 9 val. ryto iki 5 val. popiet. Seštadieniais — iki 12 val.

Sovietų galybės mitas

Per paskutiniuosius prezidentinius rinkimus respublikonų partijos kandidatai vienu balsu pabrėždavo Amerikos didelį atsilikimą apsiginklavime, lyginant su Sovietais. Dėl savo karinio pranašumo, esą, Sovietai, jau visai nebodami Vakarų, pagrobė Afganistaną ir mark-sistinių sąjūdžių priedangoje įkėlė savo kojas į Azijos, Afrikos ir Amerikos žemynus.

Kaip tikrumoje militariniai yra galingi Sovietai? Į šį klausimą mėgino duoti atsakymą anglų žinovai, paruošę dokumentinį filmą "Raudonoji Armija", kuris buvo rodomas š.m. gegužės 6 d. per WTTW kanalą. Šiame filme buvo svarstomas karinis ir techniškas Sovietų kariuomenės pasirodymas. Kare tarp Izraelio iš vienos pusės ir Egipto bei Sirijos iš kitos, pirma paaiškėjo Sovietų ginklų vertė, palyginus su amerikiečių, kuriais buvo apginkluota žydų kariuomenė.

Pačioje filmo įžangoje buvo parodyti Sovietų rinktinės kariuomenės daliniai, sudaryti iš gerai nuaugusių vyrų ir, matoma, gerai maitinamų ir gerai išmankštintų karių, kurie paprastai yra rodomi per visus paradus, sudarydami vakariečių žiurovams didelį įspūdį. Panašiai caro laikais būta leibgardijos pulkų, kurie taip pat imponuojančiai atrodė stebėtojams.

Bet kaip carinėje, taip ir sovietinėje santvarkoje, už įspūdingo fasado slepiasi niūri tikrovė. Atsidūrę Vakaruose buvę Sovietų piliečiai, tarnavę įvairiuose kariniuose daliniuose, suteikė visai priešingą vaizdą, negu matomas paraduose. Kareiviai yra prastai maitinami ir laimi komi kietoje drausmėje. Bent pusė Sovietijos gyventojų skaitomi nepatikimi ir atitinkamai traktuojami kariuomenėje. Veik visi musulmonai yra skirti išimtinai į ūkio ir statybos dalinius, baltai ir Galicijos ukrainiečiai išbarstomi po rusų dalinius ir tarnybose nepasiekia seržanto laipsnio. Ypačiai nepatikimi tapo žydai. Patys rusai ir jiems artimi slavai skęsta alkoholyje. Tegaudami algos vos 5 rublius į mėnesį ir negalėdami nusipirkti degtinės, geria motorams atšaldyti skirtą alkoholinį mišinį. Nežiūrint intensyvios politrukų indoktrinacijos, kareiviai nėra įkvėpti guldyti galvas už komunizmą.

Pats apsiginklavimas yra toli atsilikęs nuo vakariečių. Raudonosios armijos galią sudaro tankų korpusai, kurie labai grėsmingai atrodo per paradus Kremliaus aikštėj. Tikrumoj jų savo laiku garsūs tankų modeliai T-62 yra 20 m senumo, kuriuose šaudmenys pakraunami rankomis į kanuolių vamzdžius ir taikomi "iš akies" pro siaurus plyšius į judantį taikinį.

Papildomi benzino bakai yra pritaisyti paviršiuje, kurie lengvai pramušami ar uždegami. Jų menka kovinė vertė buvo įrodyta Izraelio ir Irako-Irano kare.

Paskutiniaisiais metais Sovietai ėmė gaminti patobulintus modelius T-72, automatiškai šaudančius, bet dar daug laiko praeis, kol jais bus aprūpinti tankų korpusai. Bet gi ir naujausi Sovietų modeliai yra toli atsilikę nuo Amerikos, Vokietijos ir Anglijos naujausių modelių.

Panašus vaizdas susidaro lyginant Sovietų oro pajėgas su vakariečių. Savo laiku pagarsėję jų Migai, pradedant Mig-21, kurie dar sudaro Sovietų oro pajėgų nugarkaulį ir baigiant naujausiais Mig-23 ir Mig 25 modeliais iš tolo negali prilygti Amerikos F-14. Bet sovietiniai propagandistai sugeba sukurti apgaulingus filmus ir net trumpam tarpiniui pademonstruoti tariamą savo lėktuvų pranašumą. Jie skelbė, kad jų naujausias Mig-25, Vakaruose pramintas Foxbat vardu, gali veikti 750 mylių spinduliu, bet ištyrus atskraidintą į Japoniją tą patį modelį paaiškėjo, kad veikimo tolis siekia tik 175 mylių, be papildomo kuro, ir yra toli atsilikęs radaro ir kompiuterių technologijoje.

Kalbant apie Sovietų laivyną, yra labai imponuojantis, lyginant bendrais laivų skaičiais su Amerikos, kurių santykių sudaro 1500 prieš 470. Vienok atmetus mažo talpumo laivus, tinkančius tik pakrančių gynybai, santykis sumažėja iki Sovietų 289 prieš Amerikos 173, t.v. mėlynųjų jūrų laivų. Lyginant toliau, pasirodo tų pačių laivų tonazas Amerikos yra dvigubai didesnis už Sovietų. Sovietų statomi naujausi Kievo klasės lėktuvnešiai yra trigubai mažesni už didžiulius amerikiečių ir toli neprilygsta savo technologiniais irengimais.

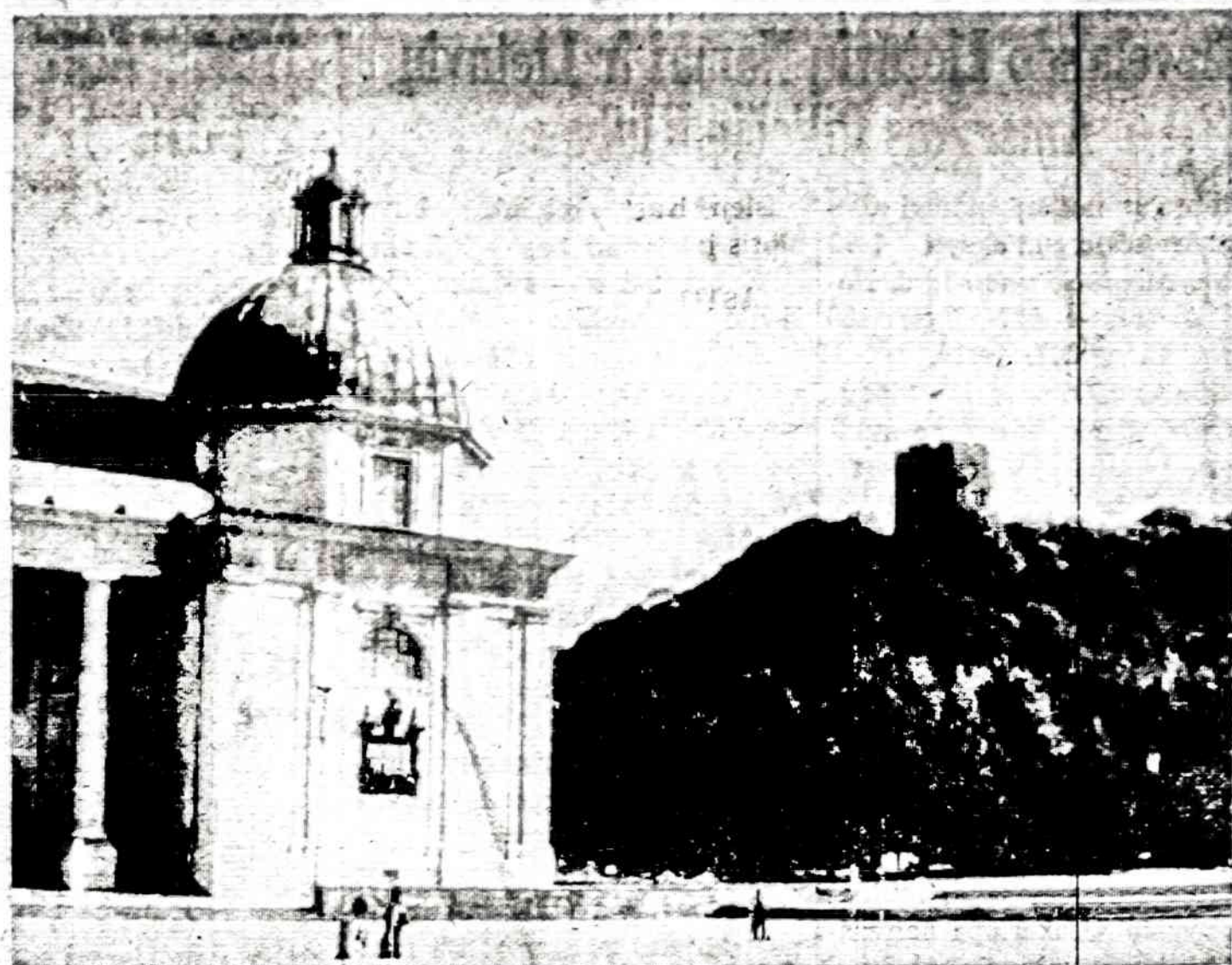
Siame dokumentiniame filme nieko nebuvo pasakyta apie Sovietų povandeninius laivus, kurie skaičiumi keturgubai prašoka amerikiečių. Taip pat neužsiminta apie raketinių ir atominių ginklų santykį, jų svorį ir kokybę. Nebuvo tolygiai paminėtas Vakarų Europos, Japonijos ir Raud. Kinijos karinis pajėgumas, kuriuos kartu sudėjus su Amerikos ir palyginus su viso Sovietų bloko militarine galia, tikriausiai dar blogiau atrodytų Sovietų nenaudai.

Išvadoje keliamas klausimas: ar dabartinė Reagano administracija nėra perdėjusi Sovietų grėsmės, ar ne per daug skiria lėšų apsiginklavimui, kuris gali pakenkti krašto ūkiui? Bent Vakarų Europos politikai tokio didelio reikalo nemato ir, jų įsitikinimu, Lenkijos įvykiai išblaškė sovietinės galios mitą.

Žvelgiant kitu požiūriu, negalima užmerkti akių į Sovietų grėsmę laisvajam pasauliui, nes sugebėjo įkelti koją į Azijos, Afrikos ir Amerikos žemynus, nors ir neturėdami absoliutaus karinio dominavimo. Norint užkirsti tolimesnę Sovietų ekspansiją ar atstumti iš užimtų pozicijų, vakariečiai turi ginkluotis, bet ne mums spręsti kokioje apimtyje ir kuria kryptimi turi vykti karinis apsiginklavimas.

Karo žinovų tvirtinimu, Sovietai prie dabartinių karinių jėgų santykių negali rizikuoti sukelti Tretįjį Pasaulinį karą, nes būtų totaliai sunaikinti. Taip pat Sovietai negali rizikuoti veržtis į tokias laisvojo pasaulio teritorijas, kurios yra gerai apsaugotos ir nėra paskendusios vidurinėje suirutėje.

V. K.

VILNIAUS KATEDRA IR GEDIMINO KALNAS

KODEL AUKOTI PINIGUS VALSTYBEI?

Keistas klausimas. Tačiau toks yra Lietuvos Bendruomenės planas, bandant lietuvių suaukoti pinigais (numatyta 600,000 dol.). Isteigti lietuvių kalbos nuolatinius kursus Illinois valstybiniam universitetui Chicago Circle, kai be visuomenės paramos panašūs kursai yra rusų, lenkų, ukrainiečių, serbų, kroatų kalboms ir literatūroms. Tai kodėl patiems lietuviams, kurie moka valstybinius mokesčius, reikia išlaikyti lietuvių kalbos kursus, kada lietuviškai kalbančių skaičius, Chicagoje ir apylinkėse yra arti 100,000?

Jei kas siūlo pinigines aukas valstybei, tai valstybė jas gali mieliai priimti. Bet koks čia padaromas precedentas? Lietuviai savo amerikinėje sostinėje sako, jog jie nėra verti būti traktuojami lygiai su kitais rytų europiečiais ir sumokės pinigų už savo kalbos mokymą.

Sis Lietuvos Bendruomenės žingsnis yra nepateisinamas nei politiška, nei finansiška. Jis yra klaidingas politiška, nes mums reikia kovoti dėl savo mažumos teisių, bet ne už jas mokėti. O jei visvien norima valstybei aukoti, tuomet visa tai reikia praversti per Illinois valstybės įstatikus, kad "aukotojas" dalį savo takų užrašo Illinois valstybinio universiteto lietuviškai programai.

Gi jei toks precedentas būtų padarytas, tuomet mes patys pripažintume, kad lietuvių kalbos mokymas valstybinėse mokyklose yra grynai privatus lietuvių reikalas, kuriam valstybė neturėtų rodyti dėmesio. Tai tuose universitetuose, kur vieno-

ku ar kitokių būdu šiandien yra dėstoma lietuvių kalba, sąskaitos už personalo išlaikymą turėtų būti persiųstos Lietuviių Bendruomenei. Kokia nesąmonė!

Dalyko esmė yra tame, kad svetimos kalbos Amerikoje tapo apleistos, kai visas mokslo lygis pradėjo smukti. Manhattan te bėra tik viena vidurinė mokykla, kuri dar turi lotynų kalbos pamokas. Chemijos studentai universitete nebeprivalomas vokiečių kalbos mokėjimas. Kalifornijoje neberekalingi svetimos kalbos užskaitai baigti humanitarinių fakultetą. Svetimų kalbų profesoriai negali surasti darbą universitetuose.

Kad pajudėjus iš šio kalbinių nuosmukio, reikia organizuoti kampanijas į valstybines įstaigas, reikalaujant svetimai kalbai daugiau dėmesio ir savo etniskai kalbai konkrečios pagalbos. Tik jokia būdu savais kukliais ištekiais nestumti svetimą kalbą į universitetų užkampius. Mes norime matyti dvikalbę ar net daugiakalbę Ameriką, kuri įkūnytų tautinio pluralizmo idealą ir būtų susipažinusi su savo kilmę.

Beje, bendruomenininkai nusizūrėjo į ukrainiečių pinigais išlaikomą jų institutą Harvardo universitete. Tačiau Harvards yra privatus universitetas ir ukrainiečiai norėjo įsteigti aukšto lygio institutą. Tam reikalui jie sukėlė 5,000,000 dolerių, o institutas išsilaikė iš palūkanų. Vis dėlto daugiau ukrainiečių kalbos profesorių gauna algas iš valstybinių universitetų, kur uk-

rainiečių visuomenė neprisideda savo pinigais.

Idomu, kad mūsų iškilius folkloristas prof. dr. Jonas Balys, kurio veikalai randasi visoje geresnėje pasaulio bibliotekose, spaudoje pasisakė už liutuanistų darbo remimą, bet prieš lietuvių kalbos katedros steigimą už kurį mes patys turėtume sumokėti. Man regis, kad jo patirtis šiame dalyke yra realistiška. Būdamas pasimistu dėl antros kalbos populiarumo Amerikoje, kad iš tikrųjų yra gyvėnimo tikrovė, jis savo pastangomis tiek daug nuveikė liutuanistikoje. Taigi geriau būtų mūsų pinigų paskirstyti tikramiems liutuanistams dirbti savo darbą, o dėl lietuvių kalbos katedros mes turime kelti savo kaip mažumos reikalavimus valstybinėse įstaigose.

Keista, kad Lietuvos Bendruomenės kultūriniai planuotojai yra taip nesusipažinę su JAV valstybine edukacine sistema ir kaip ji turėtų būti politiškai įtakojama. Šis pavyzdys vėl išryškina, kad Lietuvos Bendruomenė yra elitiska organizacija, kuri nejaucia atsakomybės prieš lietuvių visuomenę, bet daro vienus iš savų planų ir įėjimus. Gal ta privati liutuanistinė katedra bus vienos ideologijos neva moksliškam skleidimui?

Juozas Nendriūnas

— Kanados socialistų vadas E. Broadbent kritiškai sutiko algų padidinimą kai kuriems valdžios tarnautojams, ypač ministerių pavaduotojams, kurie yra suskirstyti į keturias kategorijas. Atlyginimai jiems pakėlimi net 26%.

Prof. JONAS PUZINAS

Vilniaus 650 metų sukaktis - miesto ar Gedimino sostinės?

VILNIAUS ĮKIRIMO DATOS NUSTATYMO PROBLEMA
(Tęsinys)

Popiežius, apsvarstęs Gedimino laiškus, 1324 m. birželio mėn. pradžioje išsiuntė pas Gediminą savo specialius legatus: Elektos vyskupą Bartolomiejų ir Aniciją dieceizijos šv. Teofredo vienuolyno abatą Bernardą. Kartu su jais vyko ir Avinjone pas popiežių ilgesnį laiką išbuvęs, Rygos arkivyskupas Fridrichas. Popiežiaus legatai turėjo atlikti ne tik Gedimino, jo kunigaikščių ir kitų artimųjų krikštą, bet po to tartis ir dėl santykių su tvarkymo su Vokiečių Ordin. Popiežiaus legatai, atvykę Rygon ir patyrę apie pasikeitusį Gedimino nusistatymą krikšto reikalu, patys nebevažiavo Vilniun, bet nusiuntė savo pasiuntinius ir lapkričio mėn. 3 dieną į Vilnių atvyko popiežiaus legatų, Rygos arkivyskupo ir Rygos miesto tarybos pasiuntiniai. Iš popiežiaus legatų pasiuntinių pranešimo suzinome daug vertingų smulkmenų apie Vilniuje vykusias derybas. Atvykę pasiuntiniai rado Gediminą sėdintį su tarėjais monėte (in aula sua sedentem). Tų karaliaus ta-

rėjų buvo apie 20. Pasiuntiniai buvo apsistoję svetainėje (hospiciūm). Pasitarimai vykdavo ir pranciškonų buveinėje (hospiciūm fratrum minorum). Svečiai mišų klausėsi pranciškonų bažnyčioje.

Kaip aiškiai galima matyti iš popiežiaus legatų pasiuntinių pranešimo, tuo metu Vilniuje buvo nemažas būrelis pranciškonų ir domininkonų. Kai kurie vienuoliai buvo Gedimino sekretoriai ir net įėjo į karališkąją tarybą. Iš tokių minimi domininkonas Mikalojus ir pranciškonai Henrikas bei Bertoldas (pastarieji, pasikeitus Gedimino nusistatymui krikšto reikalu, jau prieš metus buvo išjungti iš tarybos. Jie buvo pakaltinti, kad rašydami laiškus popiežiui, iškreipė Gedimino mintis). Pasitarimų metu paaiškėjo, kad pranciškonas Henrikas parašęs popiežiui pirmąjį laišką, su kuriuo Gedimino pasiuntinys vykęs į Rygą, bet kelyje buvęs suimtas, įmestas į kalėjimą ir badu marintas. Tačiau laiškas iš Rygos buvo nugabentas popiežiui į Avinjoną. Bertoldas parašęs paskutinį laišką popiežiui. Jis tvirtino, kad rašęs tai, ką jam diktavęs Gediminas. Tas laiškas popiežiui buvo nusiųstas per Rygos miesto tarybą. Gediminas turėjo ir savo patikimą vertėją tėvą Henekiną (Hennekinę). Po nesėkmingų pasitarimų popiežiaus legatų pasiuntiniai dar norėjo susitikti su Gediminu, bet jis per savo atstovą pareiškė, jog esąs užsiėmęs su Vilniun atvykusia totorių delegacija. Ir pasiuntiniai grįžo Rygon lapkričio 25

dieną.

1325 m. Vilniuje Gediminas išleido dar nepilnametę savo dukterį Aldoną už Vladislavo Lokietkos sūnaus, Kazimiero, vėliau žinomo Lenkijos karaliaus Kazimiero Didžiojo vardu (jis 1364 m. įsteigė Krokuvos universitetą). Prieš ištekdama Aldona buvo pakrikštyta Onos vardu.

Iš visų čia suminėty faktų aiškiai matyti, kad Vilnius 1323—1325 metais jau buvo kaip reikiant išaugęs miestas, kad jis staiga negalėjo atsirasti per metus ar kitus, todėl Vilnius yra buvęs Gedimino sostinė mažiausiai keletą metų prieš 1323 m. Kur Gediminas gyveno prieš tapdamas Lietuvos valdovu (1316 m.), kaip jis pats vadinosi „lietuvių ir rusų karaliumi, Žiemgalos valdovu ir kunigaikščiu“, neturime visai patikimų žinių. Lietuvos Metraštis mini, kad po Vytenio Gediminas valdęs Kernavę, paskui savo sostinę perkėlęs į Trakus, o po sėkmingos medžioklės ir sapno apie Geležinį Vilką, įkūręs Vilnių ir ten persikėlęs. Galimas dalykas, kad Gediminas, prieš pradėdamas valdyti Lietuvą, galėjo būti Kernavės ar Trakų sritiniu kunigaikščiu, bet, tapęs visos Lietuvos valdovu, galėjo persikelti į Vilnių; į tą seną ir reikiamą, pastovią ankstyvesniųjų Lietuvos valdovų sostinę. Šiaip Lietuvos sostinių kilnojimas per kokius septynerius metus iš Kernavės į Senosius Trakus, o iš ten į Vilnių, yra visiškai neįtikėtinas dalykas.

MIESTŲ ATsirADIMAS

Kai raštas tyli, tenka imtis archeologinių tyrinėjimų. Miestai paprastai atsiranda prie pilių, kurios būdavo ne tik vienos ar kitos srities gina-mosios vietovės, bet taip pat tų sričių administraciniai bei ūkiniai centrai. Tokiose pilyse, ar šalia jų esančiuose sustiprintuose priepiliuose, gyveno sritiniai valdovai. Vietovės, turinčios puikią geografine ir strateginę padėtį, tapdavo ir valstybės sostine. Prie turtingų ir galingų valdovų pilių jau priešistoriniais ir ankstyvosios istorijos laikais spiedavosi įvairūs amatininkai, pradžioje daugiausia tenkinę savo valdovą, jo šeimos ir artimųjų poreikius, o vėliau, tai gyvenvietei beaungant, miestu, jie savo patarnavimais bei gaminiais aprūpindavo ir platesnius gyventojų sluoksnius. Šalia amatininkų, kurie tam tikrą laiką buvo ir pirkėjai, ima rasti ir profesinių pirklių. Išsivysčiusius amatams ir reguliariai prekybai, atsiradavo ir prekyviečių, kuriose amatininkai galėjo paleisti apyvartoti savo gaminius, o pirkliai — savo prekes, ne tik vietinės kilmės, bet ir įvežtines iš kitų kraštų.

(Bus daugiau)

PATS SKAITYK IR KITUS PARAGINK
SKAITYTI DIENRAŠTĮ "NAUJIENOS"

SVENTO RASTO TYRINETOJAI duoda veltui kietais viršeliais įrėtą knygą apie šventąjį Rastą. Pirmą atėjusieji Naujienas galės gauti: 1) "Amžių planą", 374 psl., vardų rodyklės, arba 2) "Kasdieninė dangiškoji maitinimas", 200 psl., kasdieniniai pamokymai, arba 3) "Laikas prisistatinti", 358 puslapių.

Knygas veltui gaus pirmi atėjusieji. Kas norės daugiau šios rūšies knygų, tai prašoma kreiptis į:

SVENTO RASTO TYRINETOJAI
5421 So. Mozart Avenue,
Chicago, IL 60632

DR. PAUL V. DARGIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Westchester Community Hospital
Medical Director
334 S. Main St., Westchester, IL
VALANDOS: 8-9 darbo dienomis
kas antrą sešadienį 8-9 val.
Tel.: 562-2727 arba 562-2728

TEL. 233-5893

DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS.
SPECIALYBĖ: AKIŲ LIGOS
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą.

DR. FRANK PLECKAS
OPTOMETRISTAS
KALBA LIETUVISKAI
2618 W. 71st St. Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinus
ir "contact lenses".

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PUSLIES IR
PROSTATOS CHIRURGAS
4006 WEST 63RD STREET
VALANDOS: antradienį 1-4 popiet,
ketvirtadienį 5-7 val. vak.
Ofiso telefonas: 776-2880,
Rezidencijos telefonas: 448-5545

FLORIDA

DR. C. K. BOBELIS
Prostatos, inkstų ir šlapimo
takų chirurgija.
5025 CENTRAL AVE.
St. Petersburg, Fla. 33710
Tel. (813) 321-4200

PERKRAUSTYMAI
MOVING
Leidimai — Pilna apdrauda
ZEMA KAINA
Prilamin Master Charge
ir VISA kortelės.
R. SERENAS. Tel. 925-8063

MOVING
Apdraustas perkraustymas
iš įvairių atstumų.
ANTANAS VILIMAS
Tel. 376-1882 arba 376-5996

SOPHIE BARCUS
RADIOJO ŠEIMOS VALANDOS
Visos programos iš WOPA,
1490 kil. A.M.
Lietuvių kalba: kasdien nuo pirmo
dienio iki penktadienio 4:00-4:30
val. popiet. Šeštadieniais ir sekma-
dieniais nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto.
Vedėja — Aldona Dauks
Telef.: HEMlock 4-2413
7159 So. MAPLEWOOD AVE.
CHICAGO, IL 60629

"Lietuvos Aidai"
KAZĖ BRAZDZIONYTĖ
Programos vedėja
Kasdien nuo pirmadienio iki penk-
tadienio 8:30 val. vakaro.
Visos laidos iš WCEV stoties,
banga 1450 AM.
St. Petersburg, Fla., 12:30 val. p.p.
iš WTIS stoties, 1110 AM banga.
2646 W. 71st Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. 778-5374

PATS SKAITYK IR DAR KI-
TUS PARAGINK SKAITYTI
DIENRAŠTĮ "NAUJIENOS"

MOTINOS DIENOS MINĖJIMAS

Siais metais Motinos dienoje
dangus nepagailėjo lietaus. Nuo
pat ankšto ryto iki vėlaus vaka-
ro lijo ir lijo. Todėl labai suga-
dino Motinos dienos iškilmės.

R. LB-nės Marquette Parko
aplinkės valdyba, kaip kiekvie-
nais metais, taip ir šimet, pami-
nėjo Motinos dieną. Nežiūrint
smarkaus lietaus, keturios stu-
dentės — Ramunė Tričienė, Regi-
na Krutulytė, Rūta Česnauskaitė
ir Loretta Grišmanauskaitė, tau-
tiniiais rūbais pasipuošusios,
įsėdėjo motinos garbei puikų gy-
vų gėlių vainiką ir padėjo prie
altoriaus. Vainiką lydėjo dvi vė-
liavos.

Kunigas Juozėvičius pasakė
puikų, tai dienai pritaikytą pa-
moksą. Tą dieną, susikaupti, pa-
simeldėme už visas motinas.

Ig. P.

A.A. Dr. Zenonas Danilevičius, JAV R. Lietuvių
Bendruomenės garbės pirmininkas

Delfina Tričienė

A.A. DR. Z. DANILEVIČIAUS PALIKIMAS

— Ale, drauge, — maldaute
maldauja viršininkas, — bū-
kite išmintingas! O gal vėl
norite, kad du kart du būtų
šeši?

VISI PATARNAVIMAI

— Tas maistas visiškai suge-
des, — sako restorano lankyto-
jas padavėjui. Padavėjas ra-
mina:

— Nesvarbu. Greta yra gy-
dytojas, skersai gatvę vaistinė,
o už kampo — laidotuvių įsta-
ga...

Žinojome, kad mūsų veikla, to
D.Džiojo Melo demaskavimas,
okupantui yra peilis, todėl nu-
stebome ir apsidžiaugėme bol-
ševikui praverus geležinės už-
dangos plyšelį. Galėjome kiek
padėti siuntiniais ir vaistais gy-
viems išlikusiems mūsų bro-
liams ir sesėms pavergtame
krašte. Pasikeitėm ir viena ki-
tą žinute.

Tačiau okupantas žinojo, ką
daro: iš anapus pradėjo lanky-
tis "žurnalistai", "mokslininkai",
"turistai". KGB pradėjo darba...
Prasidėjo paslaptingi vizitai

Jaunimo Centre, laikraščių re-
dakcijose, vienuolynuose. (Ak,
kodėl "jiems" neparodyti, ką
turime!) Frontininkų žurnale "I
Laisvę" ir marijonų leidžiamame
"Drauge" pirmiausia pasiro-
dė neaiškūs straipsniai apie
naujus laikus, apie naujus veik-
los metodus, apie reikalingą ben-
drauti su "tautos kamieniu", ku-
rio atstovai čia lankėsi. (Ak, be
tautos kamieno nudžiūsim, kaip
nukirstos medžio šakos!)

Užgimimo dar tebebuvo abs-
trakcijos, be aiškių kontūrų, ta-
čiau mes, ta vadinama tylioji
dauguma, jutome atsilenkant
kažką neįprastą, kažką neap-
čiuopiamo, lyg kosmariniam
sapne. Panašiai jautėmės 1939
m. kada SSSR įvedė raudonar-
miečių igulas į Lietuvą, užli-
krindami į Lietuvos reikalus ne-
sikišti...

Nė nepastebėjome kai iš
"Draugo" pranyko užrašas: Am.
Liet. Katalikų laikraštis. Vienas
po kito tapo iš laikraščio paša-
linti žymūs bendradarbiai pat-
riotai katalikai: "Draugo" red.
L. Š mutis, teisininkas P. Stra-

vinskas, dr. Z. Danilevičius ir
kiti.

Dažniau ir dažniau vyko po-
kalbiai su "tautos kamieniu"
prie vaizų stalų ir konjako. Ty-
tai mezgėsi ryšiai su "Rodina".
(Ak, už vaizės atsiųs mums dai-
nininkų ir šokėjų!)

Pagaliau neįėjau į gresmę iga-
vo konkrečias formas: frontin-
ninkų žmonės smurtu nušalino
Liet. B-nės Marquette Parko ir
Cicero aplinkinių teisėtus valdy-
bas ir pastatė savo žmones. Pas-
kelbė perimę LB visoje Ameri-
koje ir pradėjo atvirą karą prieš
VLKĄ ir ALTĄ. Pradėta vykdyti
tai, kas pačiam Lietuvos oku-
pantui nebuvo priimtama.

— Neįėjau niekas tam nes-
iešins? Neįėjau neatsiras žmo-
nių, kurie imsis ką nors daryti?
— mes žmonel'ai, kalbėjome iš-
sigande.

Teisė os Marquette Parko ir
Cicero LB valdybos smurtui ne-
nusilenkė. Veikė toliau. Gimė
L.B. (R). Tačiau viskas atrodė
neįtikėtinai klaidus sapnas.

— Buvo gražus, saulėtas birželio
sekmadienis. Tylūs ir liūdni rin-
komės į šventorių pakelti vėlia-
vas, o paskui dalyvauti pamal-
dose už Lietuvos kankinius ir
tremtinius. Susirinkome didelis
būrys. Lietuvos trispalvė didin-
gai išsiskleidė pavasario vėjui.
Į priekį išėjo dr. Zenonas Dani-
levičius. Kalbėjo gal minutę, gal
dvi. Ragino nenusiminti, nenu-
silenkti Lietuvos okupantui, ne-
išsigąsti smurto, nenusilenkti
blogiui. Ištiesęs ranką į virš baž-
nyčios blizgantį kryžių ir Lietu-
vos vėliavą, daktaras kalbėjo:

— Kryžius ir nepriklausomos
Lietuvos vėliava yra tie kelro-
džiai, kuriais turime vadovautis
šios žemės keliuonėje! Kentėti
teks...

Daktaro veidu ritosi ašaros...
Tai buvo stiprios, organizuo-
tos opozicijos pradžia prieš griau-
namąsias jėgas, melą, smurtą.
Prieš raudonąją marą... Atga-
vome ryžą, viltį. Pakėlėme gal-
vas. Pasijutome ne vieni.

Nesijaučiu pajėgi aprašyti
šakotą dr. Danilevičiaus veiklą,
nei į patį, kaip asmenį. Tai pa-
darys kiti, ilgiau jį pažinę. Te-
norėjau atkurti tą trumpą epiz-
odą, tačiau būtų netikslu čia
sustoti. Kas nors pagalvotų, kad
tas įspūdingas žodis tebuvo tik
gero kalbėtojo proginė demons-
tracija. Per keletą metų teko
daktarą geriau pažinti. Mums
nurodytais keldrodžiais jis pats
vadovavovisi iki paskutinės gyve-
nimo minutės. Išvykdamas am-
žinojo Tėvynen paliko mums
gyvą pavyzdį. Apie jo paliki-
mą ir noriu trumpai pakalbėti.

Dr. Z. Danilevičius buvo nuo-
ardus katalikas, nei sustingęs
tradicijose, nei susizavėjęs Vati-
kano "disidentų" veikla. Kiek-
vieną sekmadienį dalyvavo sa-
vo parapijos lietuviškose pamal-
dose priimdamas šv. Komuniją.
Iki kada pamatydavome bažny-
čioje p. Joana, jo žmoną, vieną,
žinojome, kad pasakys: "Zeno-
nas sėrga".

(Bus daugiau)

• AS žinau vieną senbėrį,
kuris tiek nekencia moterų, kad
net atsisakė su turistais eleva-
torium pasikelti į Laisvės sta-
tulą.

KNOW YOUR HEART
Every hour your heart puts forth enough energy to heat a 150-hp motor in the heart of a 3-story building.
KNOW YOUR HEART FUND

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS

CHARLES STASUKATTIS

VESINAMA LAIDOTUVIŲ KOPLYCIA

— GORDON FUNERAL HOME —

1729 South Halsted Street, Chicago

Tel. 226-1344

Mažeika & Evans

Laidotuvių Direktorai

6845 SOUTH WESTERN AVE.
Tel. 737-8600-01

9837 SOUTH KEDZIE AVE.
Tel. 422-2000

EUDEIKIS GAIDAS -- DAIMID

SENIAUSIA IR DIDŽIAUSIA LAIDOJIMO ĮSTAIGA

4605-07 SO. HERMITAGE AVENUE
Tel. 927-1741 — 1742

4330-34 SO. CALIFORNIA AVENUE
Telefonas 523-0440

MODERNISKOS AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS

PETKUS

TEVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 W. 71st Street
1410 So. 50th Ave., Cicero
Telef. 476-2345

TRYS MODERNISKOS KOPLYČIOS
AIKSTĖS AUTOMOBILIAMS PASTATYTI

N A R I A I:

Chicago
Lietuvių
Laidotuvių
Direktorių
Asociacijos

AMBULANSO
PATARNAVIMAS
*
TURIME
KOPLYČIAS
VISOSE MIESTO
DALYSE.

P. J. RIDIKAS

4354 So. HALSTED STREET

Tel. YArds 7-1914

BUTKUS - VASAITIS

1446 So. 50th Ave., Cicero, Ill.

Tel.: OLYmpic 2-1007

PETRAS BIELIŪNAS

4348 So. CALIFORNIA AVE.

Tel.: LAFayette 3-3572

GEORGE F. RUDMINAS

3319 So. LITUANICA AVE.

Tel.: YArds 7-1138 - 1139

STEPONAS C. LACK IR SŪNUS

(LACKAWICZ)

2424 WEST 69th STREET

REpublic 7-1213

11028 SOUTHWEST HIGHWAY, Palos Hills, Ill. 974-4419

PHILLIPS - LABANAUSKAS

3307 So. LITUANICA AVE.

Tel.: YArds 7-3401

insurance insight

Why Auto Insurance Prices Vary

Two factors — where you live and your "class-rating" — significantly influence the premiums you pay on your auto insurance.

For insurance purposes, most states are divided into territories. Each territory has its own rating based on its loss-experience record.

Also, drivers are "class-rated" according to statistical guidelines with other policyholders who share similar characteristics. These guidelines recognize that not every driver or every car is an equal risk. They group cars and drivers subject to similar hazards.

Before it can establish rates, an insurer projects the total income it will need from premiums to cover claims and other costs in that state during the period the rates will be effective. An average rate is then determined for a particular coverage. This average, in turn, is adjusted up or down on the basis of relative risks for each rating territory and classification of car and driver.

"Insurance companies classify drivers by age, sex, marital status, mileage driven, use of car, and accident and violation history," says an Allstate Insurance Company spokesperson.

"This classification plan aids both insurance companies and policyholders," says the spokesperson. "For example, policyholders with good driving records pay fewer premium dollars under this classification system than they would if there was no reflection of accident and violation history in the rate structure. Insurance companies are able to more equitably distribute the cost of insurance among their policyholders under a classification system."

The use of factors in the rating system that are beyond a person's control (such as age, gender, and marital status) has been questioned by some. But statistical evidence has shown that these classifications do predict, to a reliable degree, the future accident risk of drivers.

A more efficient method to classify drivers has not been developed. Also, polls indicate that people feel it would be unfair for everyone to pay the same price for auto insurance.

Using the "territorial-rating" method, a car is rated or classified according to the location in which it is normally garaged or parked overnight.

Location is a good predictor of potential insurance losses because cars from a

specific territory are likely to share exposure to similar risks. Most driving is done relatively close to a car's garage or parking site. In fact, more than half of all auto trips are for distances of less than five miles and more than 87 percent for less than 15 miles.

As a group, urban drivers generally pay more for equivalent insurance coverage than do drivers in small towns or rural areas. More property damage accidents, injuries and fatalities occur per mile of urban roads than per mile of rural roads.

Moreover, repair costs, wages, hospital and medical expenses, and jury awards tend to be higher in metropolitan areas. So accidents involving urban dwellers not only happen more frequently but also tend to be more costly per accident.

Thefts and vandalism tend also to be concentrated in the areas of highest population density.

When a car is involved in a mishap, regardless of where the incident occurs, any insurance loss is "charged back" to the car's home territory. For example, if a suburbanite drives into the central city area and causes an accident with another suburbanite from a different rating territory, the accident is charged against the two suburban areas, not against the city, for rating purposes. This helps keep the loss experiences of "outside" drivers from unfairly forcing up rates in territories other than their own.

